

2. Прокіпчук Л.І. Система адміністрування митних платежів : теоретичні основи та інституційні засади розвитку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2016. Вип. 5 (121). С. 116-120.

3. Квеліашвілі І.М. Передумови трансформації національної митної справи. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2017. № 2 (17). С. 181-186.

4. Євсюкова О.В. Теоретико-концептуальні передумови формування сервісно-орієнтованої держави. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2016. № 2 (15). С. 17-24.

Корнута Л.М.

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ЕТИКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

В умовах активних перетворень у сфері публічного управління та будівництва нової ефективної системи державних органів важливим є забезпечення таких органів ефективними та висококваліфікованими кадрами.

Безумовно, основна увага приділяється професійній компетентності та відповідним умовам які мають бути дотримані при призначенні на посаду та виконанні професійних повноважень державним службовцем. У той же час, важливою складовою професійної діяльності службовця є дотримання етичних норм та принципів поведінки. Зважаючи на високі стандарти управління та вимоги щодо компетентності службовців підтверджують, що професійна діяльність державного службовця вимагає як високого рівня професіоналізму, так і прояву високих морально-етичних принципів.

Підтвердженням актуальності вивчення питання етики державних службовців є активне наукове дослідження питання а також нормативне закріплення етичної поведінки на рівні

законодавчих та підзаконних актів. Зокрема, серед нормативного урегулювання питання варто у першу чергу визначити Закон України «Про державну службу» 2015 р. у якому порушення етичних норм розглядається як дисциплінарний проступок за вчинення якого передбачена дисциплінарна відповідальність [1]. Окремі норми щодо етичної поведінки містить Закон України «Про запобігання корупції» 2014 р. [2].

У будь-якому випадку можна констатувати, що корупційні порушення мають етичну складову, а якщо більш точно, то порушення такої складової. У той же час, нормативним актом у якому найбільш повно нормативно регламентуються питання етичної поведінки державних службовців та осіб місцевого самоврядування є Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування 2016 р. [3]. Правила є на теперішній час найбільш узагальненим актом у якому містяться основні вимоги щодо правил етичної поведінки для державних службовців, якими вони зобов'язані керуватися під час виконання своїх посадових обов'язків.

Професійна етика та культура спілкування в державній службі сприймається як невід'ємна складова професійної компетентності та професійної діяльності, що є запорукою ефективного управління.

Професійна етика державних службовців має державно-управлінську функцію, а різноманітність виконуваних ними функцій вимагає складного поєднання морально-етичних якостей, в основі яких мають бути закладені чіткі етичні принципи та моральний світогляд, оскільки від державної служби залежать досягнення цілей держави, ефективність публічного управління та дієвий механізм функціонування виконавчих органів [4, с. 136].

Варто зазначити також, що як професійна етика, так і професійна компетентність державних службовців завжди розглядаються відповідно до моральних якостей особистості та залежать від культурно-етичного розвитку особистості. Зазначені складові, беззаперечно, вважаються показником, який визначає відношення особи до певних ситуацій підхід до урегулювання конфліктів. Прояви моральності тощо. Однак, очевидно, що визначити рівень моральних якостей особи та їх відображення у

професійній діяльності конкретного службовця є досить проблематично, аніж встановити, наприклад, професійну компетентність чи професійну відповідність державного службовця займаній посаді.

У той же час, варто звернути увагу, що професійна етика може реалізовуватися та проявлятися у декількох професійних напрямках. Серед таких напрямків можна визначити: по-перше це у взаємовідносинах службовця з керівником державного органу, що проявляється у прояві поваги до керівника, бажанні допомогти, культурі спілкування тощо. По-друге, прояв професійної етики має місце всередині колективу державного органу при спілкуванні та взаємовідносинах між колегами. Така етична поведінка виражається у прояві поваги до колег, культурі спілкування, умінні прийти на допомогу, прояві співчуття та стриманості. По-третє, професійна етика виражається у відносинах між державним службовцем та громадянами, що звернулися до державного органу, тобто фактично при виконанні службовцем професійних повноважень.

Принципово важливим є прояв поваги до людини, ввічливість, бажання прийти на допомогу, коректність, стриманість, дотримання усіх принципів державної служби тощо.

Варто зазначити, що лише в сукупній реалізації усіх напрямків прояву професійної етики може йти мова про високий професіоналізм та компетентність державного службовця, розвиток його службової кар'єри та лідерства в колективі.

Також варто звернути увагу, що професійна етика державного службовця зосереджується на найбільш актуальних проблемах морального життя професійного колективу, залежить від сфери роботи органу, вікової складової колективу, принципово залежить від того, наскільки принципово керівник органу відноситься до питань етичної складової професійної діяльності. Власне, серед основних напрямків необхідності забезпечення професійної етики можна визначити такі:

- ставлення колективу державних службовців і кожного спеціаліста зокрема до суспільства та його інтересів, ставленні службовців до кожного окремого громадянина, що звертається до державного органу;

- визначення основних особистих моральних якостей державного службовця, які будуть забезпечувати якнайкраще виконання ним професійних повноважень обов'язків;
- чітке та зрозуміле обґрунтування професіоналізму та компетентності з обов'язковими складовими етичної відповідності;
- усвідомлення важливості прояву моральних цінностей та етичних принципів всередині колективу державного органу та у випадку професійних відносин з іншими органами публічного управління;
- з'ясування чіткого механізму застосування відповідальності у випадку вчинення протиправних дій чи бездіяльності з морально-етичним підґрунтям, а також чіткого визначення позиції державного органу щодо неприпустимості поведінки службовця, що буде містити прояв етичних порушень чи аморальних вчинків.

Виходячи із визначеного вище варто підвести підсумки, що професійна етика висуває до державних службовців низку правил та приписів, яких варто дотримуватися, зокрема: забезпечення законних інтересів людини і громадянина, захист їх прав, суворе дотримання законів та підзаконних актів, наявність власної думки, чесність, сумлінність, високий професійний рівень, тактовність, дисциплінованість, комунікабельність, володіння знаннями основ етикету та моральних принципів відповідного суспільства тощо.

Використовуючи практику зарубіжних країн варто констатувати, що у більшості демократичних країн світу основні вимоги до професійної етики державного службовця прописуються в Етичних кодексах або в інших законодавчих документах, що підтверджує важливість питання.

Окрім того, у процесі професійної діяльності державний службовець постійно проходить курси підвищення кваліфікації в частині збагачення знань з професійної етики, складає іспити тощо, що вказує на постійний зовнішній контроль. Також неофіційний контроль та оцінка етичної професійності органу та окремих службовців проявляється з боку суспільства.

Саме цей контроль формує феномен авторитетності та довіри до державного органу та державних службовців.

Тому, принциповим є з'ясування місця та ролі такої складової професійної компетентності державного службовця як професійна етика як на рівні нормативних актів так і на рівні управлінської діяльності керівників державних органів.

Список використаних джерел:

1. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 10.02.2021).
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VIII / Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 10.02.2021).
3. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 5 серпня 2016 р. № 168 / Національне агентство України з питань державної служби. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (дата звернення: 10.02.2021).
4. Устименко О.С. Сутність та специфіка професійної етики державного службовця. *Право і суспільство*. 2016. № 6. Ч. 2. С. 135 – 138.

Латковський П.П.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Чернівецького юридичного інституту*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПРОЦЕС ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

Цифрова економіка та проблеми її правового регулювання стали важливою темою наукових дискусій останніх кількох років. Необхідність встановлення на законодавчому рівні обґрунтованих механізмів контролю з боку держави за